

POKROK ZÁPADOU

ZALOŽEN ROKU 1871.—ROČNÍK XXVII.

OMAHA, NEB., V ÚTERÝ 2. SRPNA 1898.

Dvojtýdenníku: ROČNÍK VI. číslo 92.

Vyjednávání o míru

Ponce a Juan Diaz jsou obsazeny

Obyvatelstvo Porto-Rikské vítá Americkou vltajku s nadšením.

Gen. Merritt dorazil do Manily, kde to nebezpečně vře.

Na cestě k míru.

V sobotu dala vláda naše odpověď vyslanci francouzskému co zástupci Španělska na dotaz, zdali by vláda naše byla nakloněna k započítí vyjednávání o mír. Odpověď, kterouž zástupce španělský obdržel, byla určitější, nežli Španělsko z počátku očekávalo. Předsident nedal se zaskočit schytralými Španěly. Projevil sice ochotu započítí vyjednávání o mír, avšak položil ihned podmínky, za jakými pouze mír uzavřen býti může. Tyto jsou zcela takové, jak jsme minule již napověděli a sice postoupení Porto Rico Spojeným Státům na místě náhrady válečné, udělení samosprávy Kubě a postoupení míst na ostrovech ladronských i filipínských pro uhelná skladiště. Podrobné znění odpovědi není ovšem známo, ale o podstatě jeho napanuje pochybnost.

Vyslanec francouzský co zástupce Španělska povolán byl v sobotu odpoledne do Bílého Domu a tu předložil své další pověřující listiny, jimiž mu španělská vláda dala plnou moc vyjednávati se Spojenými Státy nejen o to, aby se k uzavření míru přikročilo, nýbrž vůbec vyjednávati též i o podmínkách míru. Dle toho se též vyslanec francouzský zachoval. Nejdříve předloženy sekretářem Dayem podmínky, za kterých by Spojené Státy byly ochotny na mír přistoupiti, načež předšláto pojednávání o jednotlivých článcích, jednoho po druhém. Jeden z původních článků a to o hledně Filipín, byl prý na úsilovnou přimluvu zástupce Španělska trochu pozměněn, ač neudává se ani znění původní, ani změna přijatá. Zástupce španělský mluvil francouzsky a slova jeho překládal první sekretář vyslanectva francouzského, Thiebault. Vyjednávání trvalo několik hodin a skončilo vespolnou shodou, kteráž má zapotřeby pouze jen schválení se strany vlády španělské, aby vedla k zastavení dalšího nepřátelství a pak ovšem též schválení senátu, aby úplné platnosti nabyla. Rozhodnutí Španělska očekávalo se dnes a všeobecně má se za to, že bude příznivo, v kterémž pádu by válka rázem ku skončení dospěla. Proto však neustává se ze strany naší v dalším nepřetržitém válčení přípravách k tomuž, tak že nevíme ani v nejmenším uleveno, jestli Španělsko nepřistoupí na podmínky navržené.

Španělské ministerstvo odbyvalo v pondělí dvě porady o návrhu míru presidentem předloženém a sice od 10 hodin ráno do 1 hod. odpoledne a od 5 do 10 hodin večer a výsledek bylo usnesení, požádati presidenta o vysvětlení a objasnění, co míní neb znamenají podmínky. Má se za to, že

to vztahuje se hlavně na Filipíny. Ty zajímají Španěly nejvíce. Obávají se, že když by se tam znovu ujali správy, nedělo by to do brotu, jelikož vliv Spoj. Států byl by tam přece jen citelným. Mimo to otázka kněžská dělá jim bolení hlavy. Když by zem sprostili vlivu kněžského, jak povstalci požadují, rozlili by si ocet u církve a hráli by do rukou karlistů. Jinak ale zase povstalce neupokojí a musili by na Filipínách vládnouti krutěji než dříve.

Ponce se vzdalo.

Gen. Miles nemá na Porto Rico zápašiti s takovými obtížemi, jako měl Shafter u Santiaga. Důležité přístavní město Ponce vzdalo se mu, aniž bylo zapotřeby vypáliti proti němu jediné rány. Do zálivu dotýčného poslána byla ve středu výpomocná dělová lodice Dixie, provázená lodicemi Anna-polis, Wasp a Gloucester a velitel její vyzval město ku vzdání se. Tomuto vyzvání bylo bez odporu, však po vyjednání podmínek, vyhověno a Američané uvítáni byli obyvatelstvem s nadšením. Podmínky míru zněly: předně, aby posádka měla volno od táhnouti; za druhé, aby místní úřady ponechány byly v právu; třetí, aby policie i hasičstvo ponechány byly v moci, ač bez zbraní; za čtvrté, aby velitel přístavu nebyl brán v zajetí. O těchto podmínkách vyjednáváno bylo ve středu večer a ve čtvrtek ráno o šesté hodině vlál již prapor americký nad důležitým tímto městem. Téhož dne zakotvilo několik dopravních lodí amerických s vojskem v přístavu a obsadily město pod velením gen. Milese, kterýž podal ve čtvrtek následující úřední zprávu:

"Dne 26ho měl Garrettson potýčku na předstráži. Z našich byli čtyři raněni, kterýmž se jinak dosti dobře daří. Španělové ztratili tři mrtvé a třináct raněných. Yaucu obsazeno bylo včera a Henryho divise jest tam dnes. Velitel Davis z lodice Dixie obsadil tento přístav a následován byl kapitanem Higginsonem s jeho loďstvem časně dnes ráno. Gen. Wilson s Evansovou brigádou vystupuje nyní na břeh. Španělské posádky ustupují z jižního Porto Rica. Ponce s přístavem, majíc 50,000 obyvatelů, jest nyní pod americkou vltajkou. Obyvatelstvo přijalo vojsko a pozdravilo prapor náš s velkým nadšením. Národnictvo ukolísilo několik lodí a též 60 lodic vykládacích. Železniční vozy částečně zničeny se nyní nahrazují. Telegrafní spojení se též zřizuje. Kabelové nástroje jsou zničeny a poslal jsem na Jamaicu pro jiné. Toto jest prospívající a krásná krajina. Armáda bude brzy v horách. Počasí jest rozkošné, vojsko jest při dobrém zdraví i dobré mysli. Neočeká-

vám žádné nepřemožitelné překážky v budoucnosti. Výsledky tak dalece docíleny byly bez ztráty jediného života."

Do této neděle již obnoveno bylo telegrafické spojení mezi Ponce a Washingtonem, neboť v neděli odpoledne podal velitel Miles následující zprávu do Washingtonu přímo z Ponce: "Dobrovolníci se vzdávají i se zbraní a střelivem. Čtyři pětiny lidu raduje se z příjezdu naší armády. 2000 z jednoho místa nabídlo své služby. Jateční dobytek a jiné potřebné zásoby se přiváží. V celnici se přijalo již \$14,000. Jakmile všechno vojsko vystoupí na břeh, bude pohotově k pochodu dalším. Prosim, pošlete jakékoli národní prapory, jež můžete, abychom je mohli dáti různým městům. Žádám, aby otázka, jaká sazba celní vyžadovati se má v částích Porto Rica, jež obsazeny budou naším vojskem, předložena byla presidentu k rozhodnutí. Dosavadní dřívější clo trvá prozatím v platnosti. Co se týče vlády a vojenského obsazení, dal jsem již navedení zakládající se na instrukcích daných presidentu v případě filipínských ostrovů a podobné oněm vydaným v Santiagu."

K obyvatelstvu Porto Rica vydal generál Miles následující provolání:

"Vedouc válku proti království španělskému v zájmu svobody, spravedlnosti a lidskosti, válečná moc Spojených Států přišla, aby obsadila ostrov Porto Rico. Příchází, nesouc prapor svobody, nadšena šlechtným účelem, hledati nepřátely naše i vaše a zničití aneb zajmouti všechny, kdož budou odpor klásti. Přinášíme vám objetí svobodného lidu, jehož největší mocí jest spravedlnost a lidskost vůči všem, kdož žijí pod jeho správou. Proto zbaveni jste všech dosavadních politických poměrů a doufám, že s radostí přijmete vládu Spojených Států. Hlavním účelem americké válečné moci bude, svrhnouti moc španělskou a poskytnouti lidu vašeho krásného ostrova největší míru svobody, jakáž za vojenského obsazení poskytnuta býti může. Nepřijali jsme, abychom bojovali proti lidu této země, kterýž po století byl utiskován, nýbrž naopak přinášíme ochranu nejen vám, nýbrž i vašemu majetku; chceme povznéstí váš blahobyt a poskytnouti vám výhody a požehnání našich osvícených a liberálních zařízení. Není naším účelem klásti překážky nynějším dosavadním zákonům a obyčejům, jež jsou prospěšné lidu, na tak dalece, jak budou v souhlasu s pravidly vojenské správy, pořádku a spravedlnosti. Toto není válka za účelem ničení a pustošení, nýbrž za účelem tím, aby všem, kteříž budou v dosahu vojenské a námořní moci, poskytnuty byly výhody a požehnání osvícené civilizace."

Po vzdání se města Ponce do stavila se ku gen. Milesovi delegace kněží a chtěli věděti, jak to bude s nimi vlastně dopadati, jestli když bude ostrov pod vládou Sp. Států, budou požívatí své dosavadní platy z pokladny státní. Když jim bylo sděleno, že ve Sp. Státech nemá stát s církví pranic co dělat, tvářili se velice kysele, ale ujišťovali, že to tak bude nejlepší, když lid sám si musí je plati-ti a vydržovati.

Dle zpráv věrejších nenechává Miles růsti trávu pod nohama vojsku svého, nýbrž nechá je postupovati do vnitra ostrova. V ne-

děli osazeno vojskem naším Juan Diaz, asi 16 mil od Ponce vzdálené (viz mapu ve válečném atlasu, strana 11) a na cestě ku San Juan ležící. Vztyčení vltajky americké uvítáno bylo obyvatelstvem s nadšením. Obrněný křižák Columbia vjel na mělčinu v zálivu Ponce, ale očekává se, že bez nesnáze při vysokém přílivu opět splavným se stane. Sběhové od španělských sborů dobrovolnických stále se hlásí u armády naší. Panuje pověst, že španělský generál Opega jest na cestě ku Aibonito, kdež soustřeďuje svých sil, aby kladl odpor dalšímu postupu vojt amerických. Veškerá moc, která až dosud, na Porto Rico vypravěna byla, přistála již v bezpečí.

Ze Santiaga.

Jelikož panovaly různé pověsti ohledně poměru mezi velitelem armády naší u Santiaga a velitelem povstaleckým Garciou, byl mu dán z Washingtonu pokyn, aby podal úřední o tom zprávu, zdali Garcia byl pozván k účastnění se obřadů vzdání se Santiaga. Zpráva Shafterova zní následovně:

"Obdržel jsem Sun ze soboty dne 23. července, v němž posuzuje se mé jednání vůči gen. Garciovi. Přejí si říci, že gen. Garcia byl pozván mnou osobně, aby vstoupil do Santiaga tou dobou, když jsme město obsadili, avšak on odepřel tak učiniti, z té příčiny, že španělští civilní úředníci ponechání byli v úřadech. Bylo mu obšírně vysvětleno, že tito úředníci ponechání budou v moci pouze jen tak dlouho, pokud nebude pohodlně jinými je zaměnití. Výpomoc gen. Garciova byla úplně dobrovolnou s jeho strany a bylo mu hned od počátku sděleno, že nemám nad ním kontrolu, nežli takovou, jakou on sám bude mi chtěl svěřiti. Gen. Garcia očekával, že bude mu svěřeno velitelství tohoto místa, jinými slovy, že město odevzdáno bude do jeho rukou. Vysvětlil jsem mu obšírně, že my válčíme se Španělskem a že já nemohu uvažovati o otázce neodvislosti. Jinou stížností jeho jest, že když jsem shledal, že několik tisíc mužů vešlo do města bez odporu ze strany Garcia, rozšířil jsem šik náš i před něho a uzavřel tak tuto mezeru, jelikož jsem nahlédl, že se musím spoléhati na vlastní síly při svrání města."

Minule jsme přinesli zprávu od gen. O. O. Howarda ohledně smýšlení povstalců vůči Sp. Státům, podotknuvše k ní, že nezdá se býti zcela věrohodnou. Že jsme se nemylili, potvrzuje nejnovější zpráva od něho, v kteréž doznává, že gen. Garcia a jeho Kubánci jsou proti Sp. Státům velice roztrpčeni.

Odbor námořní ve Washingtonu obdržel koncem týdne úřední zprávu od adm. Sampsona, že válečná loď 'Infanta Maria Teresa' bude splavnou učiněna a do Guantanamo přivlečena, jakmile zjistí se buď štěrbina aneb otvor, kterýž jest kdesi na přídě a jímž voda dovnitř vniká, o němž nebylo dosud zjištěno, zdali jest to snad štěrbina, způsobená střelou aneb otvor, kterýž byl otevřen, aby se loď potopila.

Do Key West došla zpráva, že přístavní město Nuevitas, na severním břehu provincie Puerto Principe v Kubě bylo, bombardováno loďstvem naším, vyklizeno Španěly a spáleno. Zprávu tuto přinesl kapitán Maynard na dělové lodici Nashville a sdělil mu ji

povstalecký poručík Royas. Jediné americké válečné lodě, kteréž okolí to střezily, byly Prairie a Badger a proto se zpravě té víry nepřikládá.

Ze Santiaga sděluje se, že španělští obchodníci a obyvatelstvo španělské v Santiagu vůbec jest v nesmírných obavách následkem pověstí, že americké vojsko hodlá město opustiti a ponechatí je na pospas povstalcům. Španělové se obávají, že povstalci by považovali za své právo a za patřičnou odplatu, aby poplenili majetek španělských royalistů, za to, co musili od španělské tyranie snášeti. Čelní španělští obyvatelé prý uvítali by rádi správu americkou, ale obávají se velice toho, aby měla vláda ostrova přejíti v ruce nynějších povstalců, kteříž prý by dojísta se mstili a loupili. Obavy tyto sdělil prý gen. Toral jednomu z amerických důstojníků, jakož i to, že chystá se obyvatelstvo zaslati presidentu McKinleymu protest proti tomu, aby město vydáno bylo v moc povstalců.

Merritt v Manile.

Od gen. Merritta, vojenského velitele, kterýž vyplul 27. června s křižákem Newport do Manily, provázen jsa dopravními loďmi Ohio, City of Paris, Indiana a Morgan, vezoucými 5000 mužstva našeho, jemuž následovala Valencia 28. června, došla zpráva, že 25. července přijel na místo se svou lodí a ostatní lodě očekávány byly během 4 dnů. S posilami, jež takto na Filipiny dopraveny byly, má nyní gen. Merritt 11,000 mužů pod svým velením a jest pravdě podobným, že nyní nebude s útokem na Manilu dlouho odkládáno a že, může býti, jest již dnes v rukou amerických. Španělové až dosud kojili se nadějí, že jim přijdou posily ze Španělska a nechtěli věřiti zprávám o zničení loďstva Cerverova a návratu loďstva Camarova do Španělska. Nyní však znají již celou pravdu a ví, že postavení jich jest beznadějným. Sděluje se z Manily, že guv. Augusti jest pohotově vzdáti se Američanům, tak brzo, jak to bude možno se ctí. Odhodlal prý se vytrvati až do 1. srpna a jestli do té doby žádné posily jej nedojdou, že chce kapitulovati.

Povstalci filipínští neustávají v obléhání města a čítá se jich na 50,000. Až posud nebyli v stavu, aby města dobyli, však španělové také nejsou v stavu, aby je zapuditi mohli.

Min. pátek vyjel ze San Franciska třetí prapor 1. pluku so. dakotských dobrovolníků a minnesotští a coloradští branci k doplnění dřívějších pluků na parniku St. Paul do Manily. Dostalo se odjíždějícím ovací tak slavných, jako kterýmkoliv z předcházejících.

Dle nejnovějších zpráv, odeslaných gen. Merritem z Cavite minulý čtvrtek, stává se situace v Manile nebezpečnou. Chování se povstalců jest asi totožným, jako oněch na Kubě pod Garciovi, s tím toliko rozdílem, že zde jsou povstalci v převaze a svými vítězstvími nad Španěly rozjařeni. Stojí naše armáda tedy v nebezpečí jak se strany Španělů, tak se strany povstalců. Merritt sděluje dále, že hodlá společně s Deweyem vyzvati Španěly ku vzdání se, aby povstalce předešel, ač tím možno, že vzbuzešeno bude nepřátelství těchto.

— Předpříčec: e na "Hospodáře" do Čech pouze \$1.50 ročně.